

Coop Sverige AB

Eventuell överträdelse av lagen om förbud mot otillbörliga handelsmetoder vid köp av jordbruks- och livsmedelsprodukter – centralt butiksutskick

Saken

Eventuell överträdelse av 12 § första stycket 3 lagen (2021:579) om förbud mot otillbörliga handelsmetoder vid köp av jordbruks- och livsmedelsprodukter, LOH.

Konkurrensverkets beslut

Konkurrensverket kommer inte att utreda saken ytterligare. Ärendet avslutas.

Ärendet

Bakgrund

1. Under 2023 och 2024 genomförde Konkurrensverket en genomlysning av livsmedelsbranschen. Genomlysningen innehöll flera delprojekt. Ett av dessa delprojekt hade som tema affärsrelationerna mellan dagligvaruhandels butiksled och deras huvudsakliga inköps-/grossistbolag, respektive relationen mellan grossist-/partihandelsledet och livsmedelsindustrin.¹ Konkurrensverket inhämtade ett omfattande material inom ramen för projektet, däribland Coop Sverige AB²:s (Coop) inköpsavtal och allmänna inköpsvillkor. Sommaren 2024 genomförde Konkurrensverket en enkätundersökning riktad till leverantörer av jordbruks- och livsmedelsprodukter i syfte att kartlägga förekomsten av otillbörliga handelsmetoder.³ I samband med detta uttryckte vissa respondenter missnöje med en av Coop använd handelsmetod, benämnd centralt butiksutskick (CBU), och ifrågasatte om denna var förenlig med LOH. Dessa respondenter uppgav att handelsmetoden är problematisk med anledning av den kostnad den för med sig för leverantörerna, samt att det i praktiken krävs att leverantörer samtycker till affärsmetoden för att kunna sälja sina varor till Coop.
2. Villkor för CBU återfanns i de avtalshandlingar som inhämtades i det tidigare nämnda delprojektet. Efter att ha granskat dessa öppnade Konkurrensverket i början av 2025 en tillsynsutredning. Syftet med utredningen har varit att utreda hur CBU förhåller sig till 12 § första stycket 3 LOH. Denna bestämmelse reglerar under vilka omständigheter det är tillåtet för köpare av jordbruks- och livsmedelsprodukter att kräva betalning som ett villkor för att en leverantörs varor ska lagras, skyltas med eller listas eller annars för att tillhandahålla leverantörens varor på marknaden. Utredningen har avgränsats till hur Coop tillämpar CBU gentemot en enskild leverantör.

Konkurrensverkets utredning

3. Konkurrensverket har under utredningens gång förelagt Coop att inkomma med information och besvara verkets frågor. Konkurrensverket har bland annat ställt frågor om befintliga samt tidigare gällande villkor avseende CBU samt handelsmetodens historik, funktion och syfte. Konkurrensverket har även inhämtat dokumentation i form av kontraktshandlingar samt fakturor hänförliga till handelsmetodens tillämpning gentemot leverantör under det andra halvåret 2024. Konkurrensverket har även förelagt den leverantör som

¹ Dnr 280/2023.

² Org.nr 556710-5480.

³ Dnr 312/2024.

förekommer i den av Coop inlämnade dokumentationen att besvara ett antal kompletterande frågor om CBU.

4. Av handlingarna i ärendet framgår att CBU i praktiken innebär att en leverantör utan ersättning tillhandahåller ett visst antal varor till varje Coop-butik till vilken Coop inte tidigare levererat varan. Dessa varor utgör nyhetsvaror när de nylanseras i Coops grundsortiment eller annars introduceras i grundsortimentet efter att tidigare ha varit del av Coops tillvalssortimentet. Coop har rätt att motfakturera leverantören motsvarande varuvärde för det fall Coop ursprungligen betalat för hela leveranser. Förfarandet sker enligt villkoren i syfte att säkra effektiv distribution av leverantörsvor och ersättningen avser Coops tillhandahållande av leverantörsvor på marknaden till och genom Coop-butikerna. Metoden innebär inte att leverantören ingår avtal med eller utger ersättning direkt till enskilda Coop-butiker eller konsumentföreningar.

Vad Coop har framfört i utredningen

5. Coop har redogjort för handelsmetodens historik och funktion. Coop har uppgett att CBU endast tillämpas i förhållande till de leverantörer som genom avtal samtyckt till handelsmetodens användning. CBU kan användas vid nylansering av varor samt omklassificering av varor. En omklassificering innebär att en vara övergår från Coops tillvalssortiment till dess grundsortiment och därmed introduceras i ytterligare butiker. Till skillnad från tillvalssortimentet krävs inte att butikerna lägger beställning på varor som ingår i grundsortiment. Leverantörer ska enligt villkoren inte tillhandahålla varor utan ersättning till butiker som redan säljer varan och Coop har uppgett att detta såvitt man känner till inte heller har skett. Coop har anfört att varudistribution genom Coops logistikkedja bidrar till att leverantören snabbt kan få ut sina varor till butik och därigenom kan minska eller undvika kostnader hänförliga till bibehållandet av en egen säljkår, samt att leverantören slipper ingå enskilda överenskommelser med Coop-butiker. Central distribution genom Coop medför även exponering och ökade säljmöjligheter för leverantörens varor.

Bedömning

Rättslig reglering

6. LOH gäller vid köp av jordbruks- och livsmedelsprodukter om antingen köparen eller leverantören är etablerad i Sverige och köparens årsomsättning överstiger två miljoner euro. För vissa köpare gäller lagstiftningen oaktat deras omsättning (myndigheter etc.). Med jordbruks- och livsmedelsprodukter avses enligt 2 § LOH de produkter som förtecknas i bilaga 1 till fördraget om Europeiska unionens funktionssätt samt produkter som inte förtecknas i den bilagan men som framställs för användning som livsmedel genom användning av produkter som förtecknas i den bilagan.

7. Enligt 12 § första stycket 3 LOH är det förbjudet för en köpare av jordbruks- och livsmedelsprodukter att kräva betalning som ett villkor för att en leverantörs jordbruks- och livsmedelsprodukter ska lagras, skyltas med eller listas eller för att tillhandahålla sådana produkter på marknaden om köparen och leverantören inte klart och tydligt har avtalat om det i förväg.
8. Av förarbetena till LOH framgår att valet att använda sig av ett system med villkorligt tillåtna handelsmetoder (det vill säga 12 § LOH) motiveras med att det är viktigt att inte förbjuda handelsmetoder som i vissa situationer kan tänkas bidra till ekonomisk effektivitet och gynna båda parter.⁴ I linje med detta förklaras i skälen till UTP-direktivet valet att särskilt reglera den aktuella handelsmetoden på följande vis⁵:

Kostnaderna för att lagra, skylta med eller lista jordbruks- och livsmedelsprodukter, eller för att tillhandahålla sådana produkter på marknaden, bärs normalt av köparen. Därför bör det enligt detta direktiv vara förbjudet att av leverantören kräva betalning, antingen till köparen eller till en tredje part, för sådana tjänster, såvida inte betalningen har överenskommits klart och otvetydigt vid ingåendet av leveransavtalet eller i ett efterföljande avtal mellan köparen och leverantören. När sådan betalning har överenskommits bör den vara grundad på objektiva och rimliga uppskattningar.

Konkurrensverkets överväganden

9. Coop är ett företag etablerat i Sverige med en årsomsättning överstigande två miljoner euro⁶ och LOH är därmed tillämplig på bolagets inköp av jordbruks- och livsmedelsprodukter. Företagets huvudsakliga verksamhet består i att sälja livsmedel till de olika konsumentföreningar som ingår i Kooperativa förbundet och driver livsmedelsbutiker.
10. De frågor som Konkurrensverket har att ta ställning till är om handelsmetoden faller inom tillämpningsområdet för 12 § första stycket 3 LOH och, om så är fallet, om förutsättningarna för handelsmetodens användning klart och tydligt har avtalats mellan Coop och den aktuella leverantören.
11. I det granskade avtalet anges att ersättningen utgår när Coop distribuerar nyhetsvaror till butiksledet. Utifrån kontraktsvillkoren för CBU samt hur Coop förklarat affärslogiken bakom handelsmetoden står det klart att förfarandet tar sikte på att ersätta Coop för bolagets tillhandahållande av leverantör svaror på marknaden. Av utredningen har vidare framgått att

⁴ Se prop. 2020/21:134 s. 54 samt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/633 av den 17 april 2019 om otillbörliga handelsmetoder mellan företag i jordbruks- och livsmedelskedjan, skäl 16.

⁵ Se UTP-direktivets skäl 26.

⁶ Av Coops årsredovisningar framgår att bolagets nettoomsättning överstigit 30 miljarder kronor alltsedan tidpunkten för LOH:s ikraftträdande.

leverantörer vid tillämpning av CBU antingen kan tillhandahålla Coop varor utan att ta emot ersättning för dessa, eller återbetala Coop motsvarande belopp efter leverans. Varorna har ett ekonomiskt värde för Coop som genom handelsmetoden undviker en utgift. Konkurrensverket anser därför att det i båda fallen är fråga om betalning som omfattas av 12 § första stycket 3 LOH oavsett om en leverantör utger ersättning till Coop eller tillhandahåller varor utan kostnad. Sammanfattningsvis rör det sig om ett förfarande som regleras enligt 12 § första stycket 3 LOH.

12. Den återstående frågan att ta ställning till för att avgöra om förfarandet utgör en tillåten användning av handelsmetoden är om Coop och den aktuella leverantören klart och tydligt har avtalat om metodens tillämpning.
13. I förarbetena⁷ hänvisas till UTP-direktivets skäl 16 i vilket det framgår att handelsmetoderna i 12 § LOH ska vara klart och otvetydigt föreskrivna mellan köparen och leverantören för att vara tillåtna. Det innebär att villkoren för handelsmetodens utformning och användning måste ha en tillräcklig detaljnivå så att leverantören kan förutse hur handelsmetoden kommer att tillämpas mellan parterna. Av utredningen framgår att Coop och leverantören har ingått avtal. Kontraktsvillkoren – inbegripet beräkningsgrunden för ersättningen och övriga förutsättningar för handelsmetodens tillämpning – är klart och tydligt uppställda i de aktuella avtalen. I avtalet specificeras under vilka omständigheter leverantören ska utge ersättning till Coop och vad denna ersättning ska uppgå till. Av utredningen har det inte framkommit att Coop skulle ha avvikit från vad som avtalats mellan parterna. Handelsmetoden har alltså varit klart och otvetydigt avtalad mellan Coop och dess leverantör.
14. Konkurrensverket bedömer sammanfattningsvis att utredningen inte visar på att Coop skulle ha använt sig av en otillåten handelsmetod i förhållande till den leverantör som förekommer i utredningen.
15. Konkurrensverket konstaterar att det kan finnas situationer där det framstår som betungande för leverantörer att avkrävas betalning eller att behöva tillhandahålla kostnadsfria varor som ersättning för köparens tillhandahållande av leverantörens varor på marknaden. Detta gäller särskilt för mindre leverantörer. Konkurrensverket noterar även att det ofta kan vara svårt för leverantörer att förhandla enskilda kontraktsvillkor med starkare motparter. Detta kan vara ett uttryck för ett obalanserat avtalsförhållande mellan parterna utan att det för den sakens skull innebär att det rör sig om en överträdelse av 12 § första stycket 3 LOH. Mot denna bakgrund finner Konkurrensverket att det inte är motiverat att fortsätta utredningen. Ärendet ska därför avslutas.

⁷ Prop. 2020/21:134 s. 54.

Detta beslut har fattats av tf. generaldirektören Johan Sahl. Föredragande har varit Joakim Palm.

Beslutsfattandet har dokumenterats digitalt och beslutet saknar därför namn-underskrift.

Johan Sahl

Beslutet att inte utreda saken ytterligare kan inte överklagas

Detta beslut kan inte överklagas, se 4 och 8 §§ förordningen (2021:583) om förbud mot otillbörliga handelsmetoder vid köp av jordbruks- och livsmedelsprodukter.

Detta beslut publiceras på Konkurrensverkets webbplats.